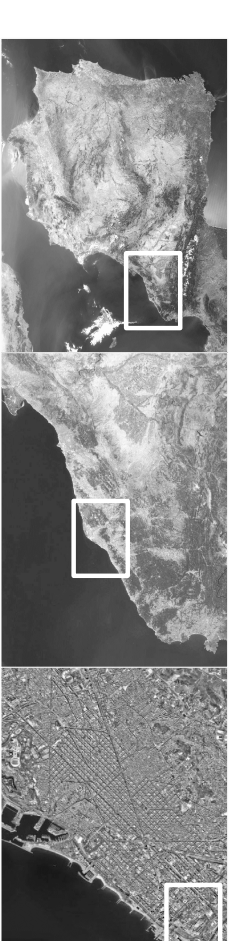


# 1.1 ANÀLISI història



## EL DISTRICTE - Sant Martí de Provençals

El territori de Sant Martí de Provençals s'estenia a llevant de la ciutat de Barcelona, des de les muralles fins als marges del riu Besòs i des del mar fins a la muntanya del Carmel.

Aquest extens territori es va desenvolupar cap al nord a partir del segle XI, gràcies a la presència del Rec Comtal, que portava l'aigua de Montcada a Barcelona. En canvi, les terres de més al sud, insalubres, formades en gran part per aljugarons, es van transformar a partir de mitjans segle XVII arran d'un procés d'industrialitzador que va convertir l'antic municipi en un dels territoris amb més concentració d'activitat industrial de l'Estat espanyol.

Provençals prové de la paraula llatina provincialis, utilitzada pels romans per anomenar els camps situats més enllà de les muralles de les ciutats (eger provincialis, es a dir, "camp de la província"). Sant Martí és el nom de la primera capella d'aquest territori, dedicada a sant Martí de Tours (segle VI) origin de l'actual església de Sant Martí, situada a la Verneda.

Fins a l'any 1716, Sant Martí de Provençals va ser una parroquia sufragània de Santa Maria del Mar. A partir d'aquesta data, a conseqüència del Decret de Nova Planta, es va convertir en un municipi independent fins al 1897, en què va ser agregat a la ciutat de Barcelona amb els pobles de Gràcia, Sant Andreu, Sants, les Corts i Sant Gervasi.

## EL BARRI - Barrí del Besòs

Situat en un extrem de la ciutat de Barcelona, el barri és fruit de la construcció urgent d'habitatges per donar resposta al gran déficit que n'hi havia als anys cinquanta.

Els terrenys d'aquest barri, que havien estat regals per les seqüeles de la Madriguera i de la Verneda (cesses d'un antic braç del Besòs que desembocava en el Camp de la Bota), eren predominantment agrícoles. A partir de l'any 1959 el Patronat Municipal de l'Habitatge de l'Ajuntament de Barcelona en va començar la urbanització.

Entre el març i el setembre de l'any 1960 es va executar la primera fase de la construcció del barri, serien 3000 habitatges per allotjar els barreguistes de Somorrostro i poder donar pas al passatge marítim. La mitjana de superfície de les vivendes era d'uns 60m<sup>2</sup>.

Durant els següents sis anys es va dur a terme la segona fase que incidia 1500 habitatges més, a la que se li van sumar 2 blocs no previstos i un grup de 220 pisos més per a treballadors de Transport Municipal de Barcelona.

Segons Alexandre Clivet Peiller era l'actuació més a Barcelona que millor responia als plantejaments de l'urbanisme racionalista dels CIAM (1959).

Els edificis van presentar alguns defectes en la seva construcció.

L'ambit del barri està molt proper al riu Besòs i com és propi de les desembocadures dels rius, el terreny és molt poc sòlid, amb aquesos circumstàncies els fonaments hanuon d'haver estat fets d'un mínim de 10 metres de fondària, però enlloc d'això es van fer lloses de dos pans de gruix, els blocs es van començar a deformar aviat i les esquerdes no van figur en aparèixer.

Amb el pas del temps també s'ha vist que alguns blocs tenen aluminosi.

També es va produir un defecte d'equipaments.

L'actuació es va dur a terme molt ràpid executant el programa d'habitatge, però descuidant els equipaments i un bon condicionament de l'espai públic, com a conseqüència la població havia d'emprar els equipaments dels barris veïns travessant autèntiques barres de fang seques als inundadors del 1962, les obres que estaven fent a la Gran Via i a l'illa de torres d'alta tensió que més endavant, a la dècada dels 90, seria la Rambla Pim.

L'any 1964 es va donar el primer servei educatiu dels tres grups escolars que hi havia previstos, amb uns barracons d'obres que l'ajuntament va instal·lar, la qualxa i mobilitzacions dels veïns van impedir que el fet es proliferés. Quatre anys més tard s'inauguraven les dues primeres escoles i en el període 1968-70 es construïa la tercera.

El primer mercat en entrar en funcionament a Sant Martí va ser el de la Verneda, l'any 1966, dos anys més tard es construïa el Mercat del Besòs al qual podia oferir un servei més proper al barri.

El 1968 es feia la primera guarderia al capdavall del carrer Perpinya, la "Guarderia Casacavell", es va construir amb ajudes públiques i es va mantenir fins al 1974 amb donacions d'ex-alumnes i pares. Finalment i de manera política sen va fer càrrec l'ajuntament, acordant que es respectés el professorat i les millores tècnics.

Més endavant es van anar consolidant els centres civics i les associacions de veïns donant lloc al marcat caràcter social que té el barri, es van atorgar equipaments esportius a través del club Bossonens, el 1962 s'inaugurava el miratí, concretament el tram Selva de Mar-La Pau, i també es va millorar el servei de bus més llaavors precin.

## ELS LIMITS

### Sant Adrià del Besòs

L'origen de la població es respèctia parroquial de Sant Adrià, esmentada ja l'any 1012 que fou traslladada a Santa Maria del Terrassa (el 1127) sobre un petit turó (14m d'altitud) a l'esquerra del Besòs, on es va donar el nom de: el poble. El poblament del territori de Sant Adrià va ser tardà a causa de la naturallesa del terreny (aljugarons, venedes espessos) i de les riudes (fressades) freqüents.

També hi havia a la vora del Besòs nombrosos molins fariners, que durant molts segles van ser una de les principals fonts de riquesa de la població addinmca.

El fet de ser un lloc per on es travessava el riu, camí de Barcelona, va perjudicar més que afavorir el poble: els musulmans el van destruir el 1114 i els francesos, el 1697, això, aplegà a les freqüents besosades, va causar el desplaçament del terme.

En el segle XVIII la conjuntura va canviar. La fertilitat del sol i l'abundància d'aigua i la proximitat del gran mercat de Barcelona van produir una gran prosperitat, basada en el comerç de verdures, llegums, fruita i vieny. Sant Adrià quasi va doblel la població (59h. el 1718- 111h. el 1787), la qual es trobava disseminada en nombrosos masles. Al segle XX, la vida basada en el comerç del camp van canviar sobtadament amb l'establiment de les primeres indústries i l'arribada dels primers immigrants, ambdós fenòmens provocats per la proximitat de Barcelona. En aquella època es van establir les centrals tèrmiques (Energia Elèctrica de Catalunya, l'actual FECSA, al marge esquerre del riu, Companyia de Fluid Elèctric, dia La Catalana, el 1917, al marge dret).

A partir del 1950, Sant Adrià va tornar a créixer ràpidament sempre per la instal·lació de noves fàbriques i per la construcció de barriades d'habitatges per a treballadors, la majoria procedents d'altres llocs d'Espanya. Així es va bastir el polígon Industrial de Monsolís (1955) i els barris de la Verneda (1952), el Besòs (1960) i la Mina (1970).

## La Mina

El barri de la Mina és el resultat d'una actuació sorgida el 1969, l'objectiu de la qual era frenar la creació de diferents nuclis de minihabitages a base de parcel·lana de Barcelona (Camp de la Bota, l'Estim, San Tomàs, San Martí, Montjuïc, etc.) Les parcel·lles eren petites i de poca superfície, amb un nombre de propietaris molt elevat, en conseqüència, cada 40 o 60 propietaris. El 1975, la Mina tenia ja més de 15.000 habitants i 2.020 habitatges. Per tant, ens trobem amb un barri de "creació instantània", fruit del realleïment de diferents grups de població i en molts casos amb déficits socials, laborals, culturals o econòmics.



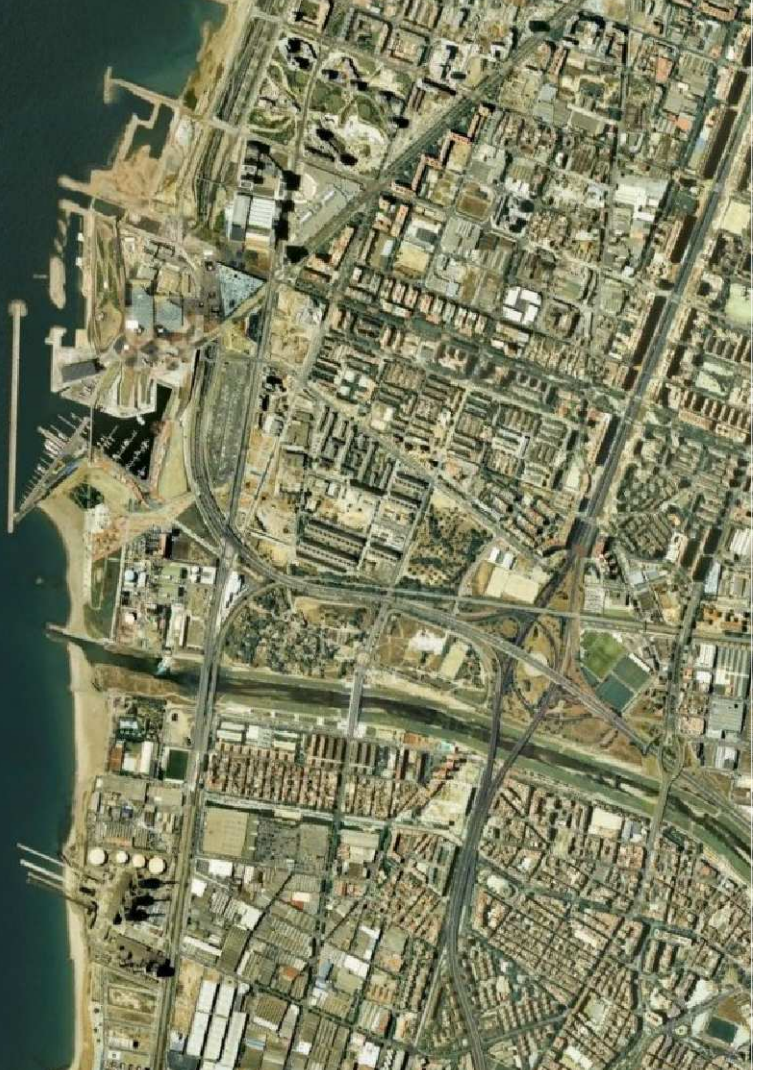
Descripció dels nuclis urbans amb els seus exemples. 1893



Fotografia aèria, 1947



Fotografia aèria, 1975



Fotografia aèria, 2008



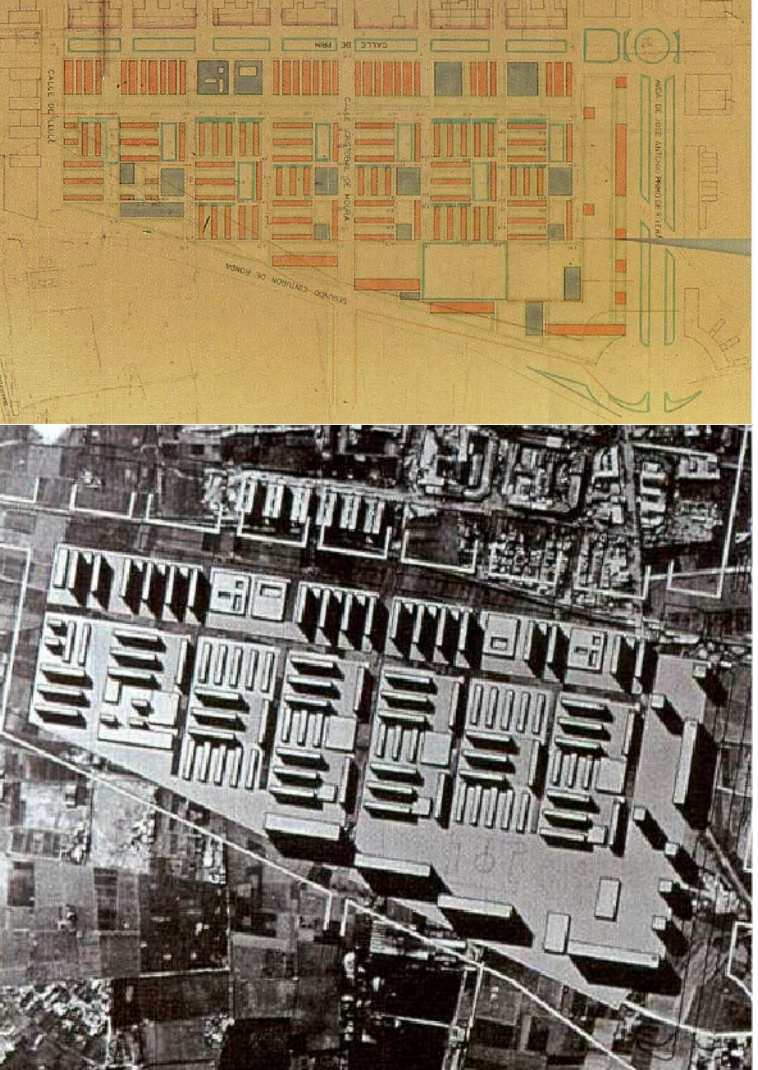
Vista del poble de barraques Somorrostro, 1960



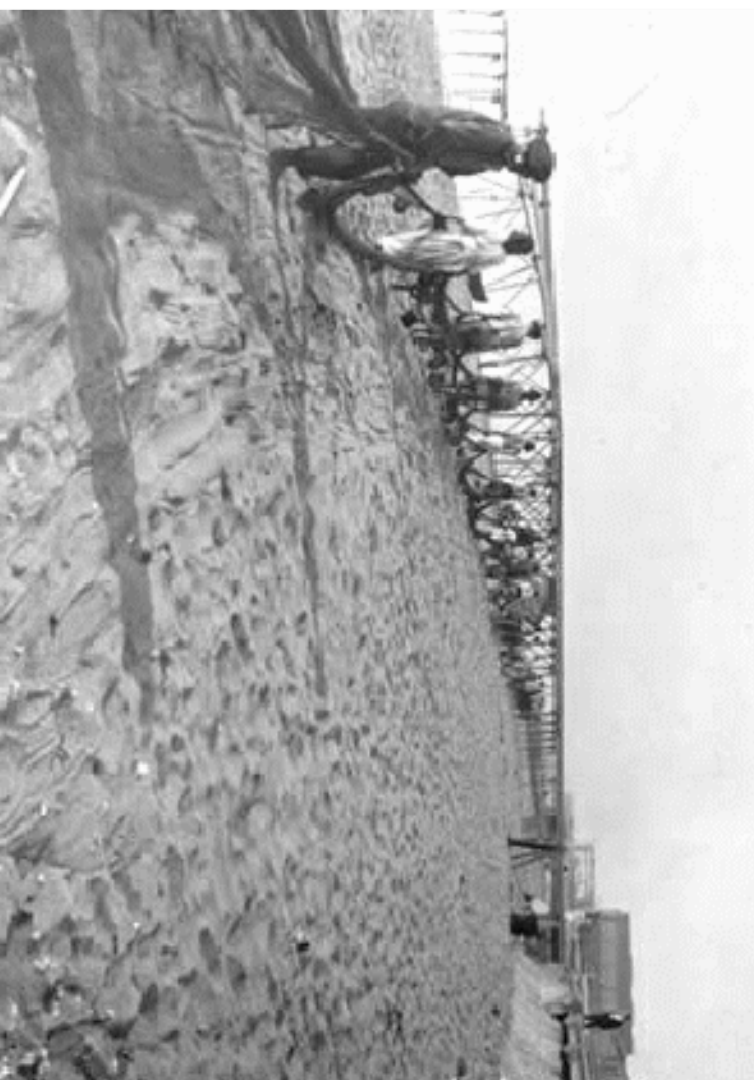
Naris a Somorrostro, 1935



Panoràmica sobre el Besòs, 1959



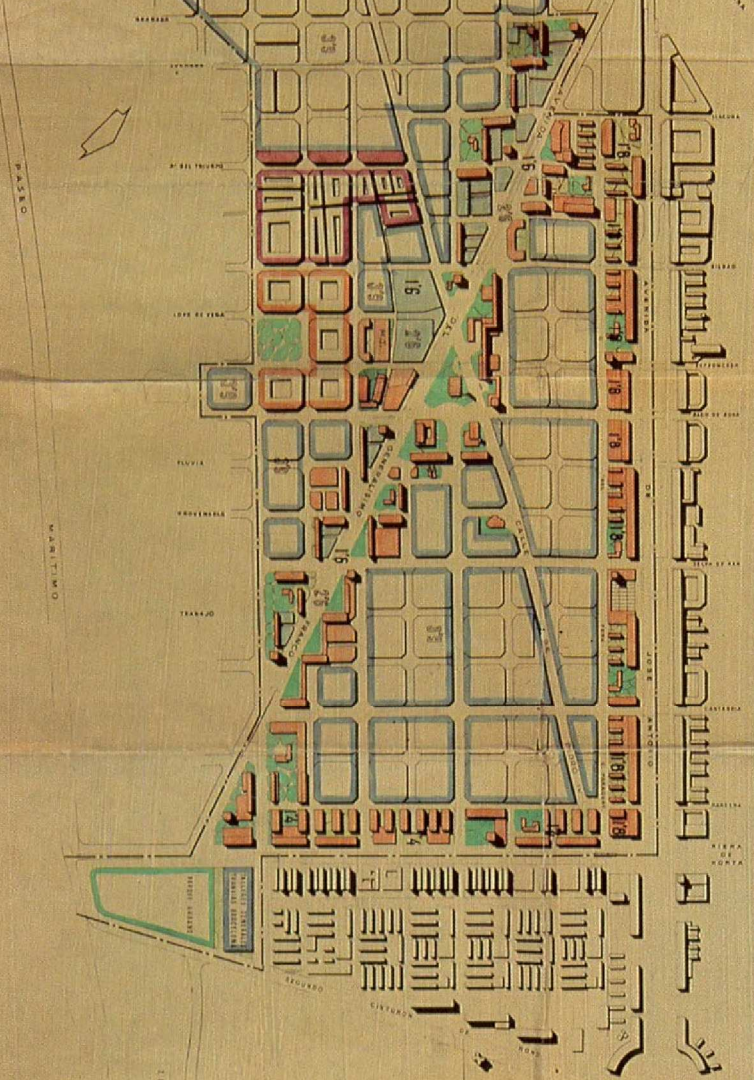
Pia Parcial del Sud-Oest del Besòs, 1963



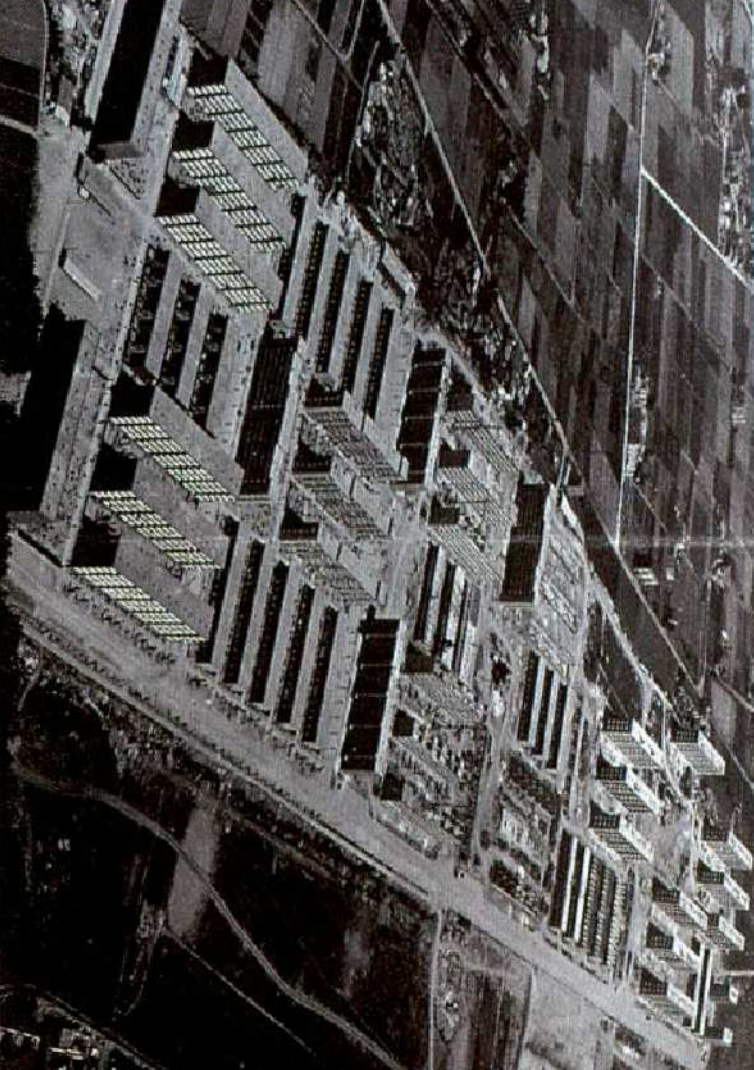
Piatta de Somorrostro, 1915



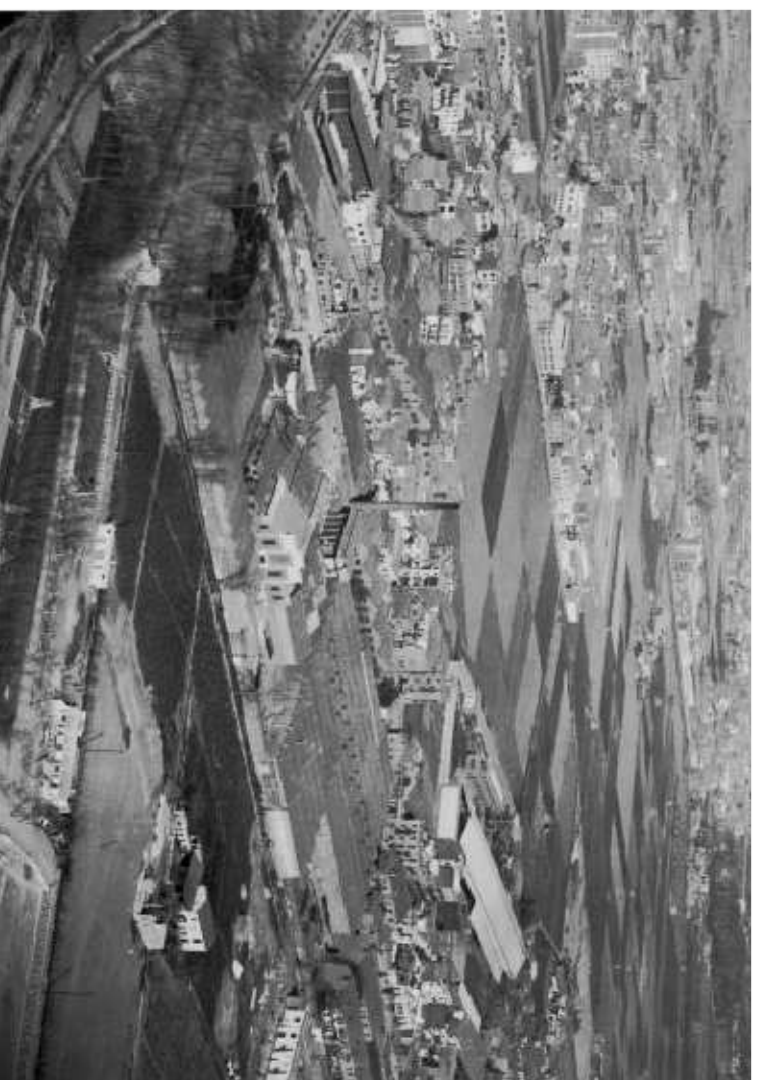
Alcaldes a les barriques de Somorrostro 14/06/1961



Pia Parcial Zona de Llevant, sector sud, 1960



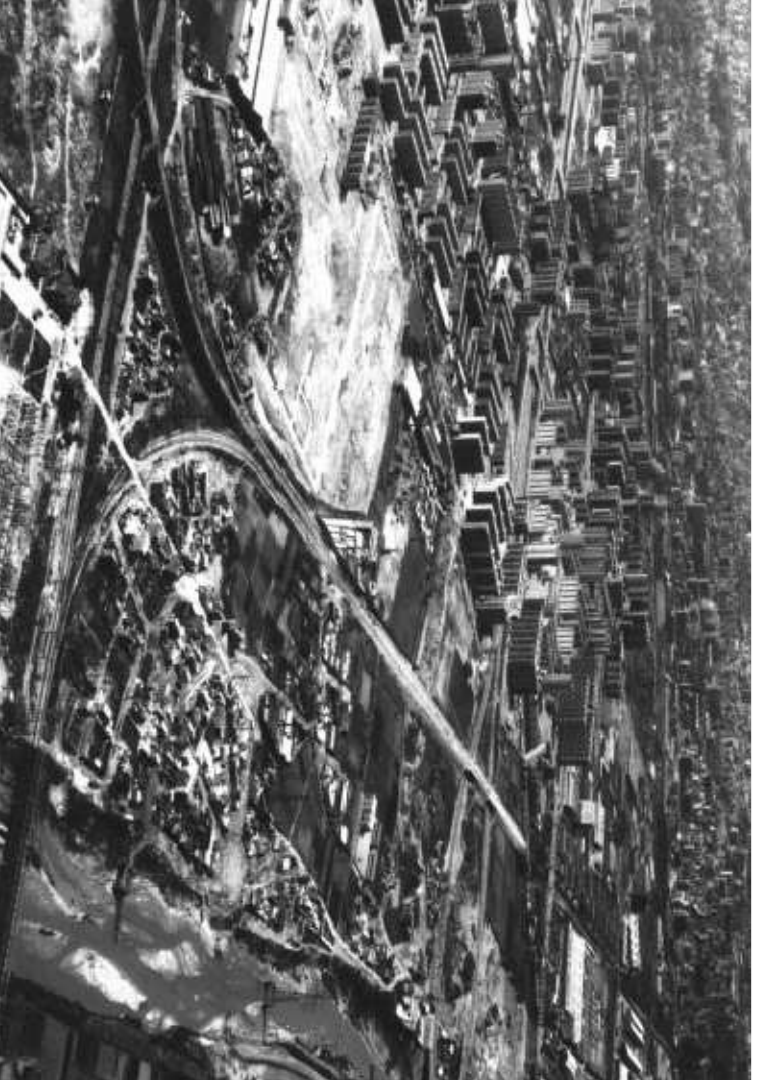
Vista aèria del conjunt, Barrí del Besòs, La Mina i Sant Adrià, 1975



Vista de Sant Adria del Besòs, 1957



Camp de la Bota, anys 60



Vista de Sant Adrià del Besòs, anys 60



Vista aèria del conjunt, Barrí del Besòs, La Mina i Sant Adrià, 1975

Vista aèria des de sobre el riu, la fàbrica Bauler es veu en primer terme i darrera el barri d'Aràngels i el de la Salut en direcció a la muntanya.